

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕

เอาศานามาปกครองตัวเอง

สรุปทองคำ ดอลลาร์และกฐิน ทองคำได้ ๑ บาท ดอลลาร์ได้ ๑๔๕ ดอลล่าร์ กฐิน
ทองคำได้ ๕ กอง กฐินเงินสดได้ ๑๓ กอง รวมเป็น ๑๘ กอง รวมทองคำทั้งหมดทั้งที่
เข้าคลังหลวงแล้วและยังไม่ได้เข้าเป็น ๕,๒๗๙ กิโล กฐินทองคำ ๘๔,๐๐๐ กองนั้น
กฐินทองคำได้ ๘๘๘ กอง เท่ากับน้ำหนัก ๓ กิโล ๒๕ บาท กฐินเงินสดและเช็คได้
๓,๘๒๓ กอง เท่ากับเงินสด ๖,๑๑๖,๘๐๐ บาท รวมกฐินทองคำเงินสดทั้งหมดได้
๔,๗๑๑ กอง ยังขาดอยู่อีก ๗๙,๒๘๙ กองในจำนวน ๘๔,๐๐๐ กอง ยังขาดอยู่เท่านี้

กั๊ดเข้าไปเรื่อยนะ ใครอยู่ที่ไหน ๆ กั๊ดเข้ามานะ เวลานี้ทางกฐินกำลังขั้วเหยี่ย ๆ
รอบบ้านรอบเมืองรอบประเทศไทยเรานะ ใครอยู่ที่ไหนปากมีทุกคนกั๊ดเข้ามาซี กั๊ดทาง
มันเข้ามาให้มันทางด่วน ไม่มีทาง เหลือแต่ตัวล่อนจ้อน นั้นละ ๘๔,๐๐๐ กองครบแล้ว
เดี๋ยวนี้มีแต่ทาง ตัวจนไม่ปรากฏ มีแต่ทางขั้วเหยี่ย ๆ ตัดเข้ามา ๆ เอาจนกระทั่งทางกุด
ทางด่วนหมด ยังเหลือแต่ตัวล่อนจ้อน นั้นละ ๘๔,๐๐๐ กองครบแล้ว เอาตรงนั้นนะ

วันพรุ่งนี้เราจะได้ลงกรุงเทพฯอีกแล้ว พอฉันเสร็จ อะไรเรียบร้อยแล้วก็ออกเดิน
ทาง ไปถึงนั้นก็ประมาณ คือเราออกเวลาใดมันมักจะอยู่ใน ๖ ชั่วโมง มักจะไม่ถึง ขาด
บ้าง ๑๔-๑๕ นาทีจากนี้ไป ทางมัน ๕๗๕ กิโลเมตร ดูเข็มไมล์มันเรียบร้อยแล้ว รถ
เรามันมีรถนำ ไปขาด ๖ ชั่วโมงอยู่ ๑๕ นาทีบ้าง ๒๐ นาทีบ้าง ขาดอยู่ในยานี้ ถ้าเรา
ไปล่าพังก็ไม่เลย ๗ ชั่วโมงถึง ทางเวลานี้สะดวกมาก ไปพอดึงสระบุรีนี้ตัดพุ่งออกสวน
แสงธรรมเลย เราได้ดูเข็มไมล์หรือดูหลักกิโลมาตั้งแต่ต้น คือออกจากกรุงเทพฯมาถึง
สระบุรี ทางแยกไปโคราชตัดไปลพบุรี นี้ละแยกตรงนี้เป็น ๑๐๘ กิโลเมตรจากกรุงเทพฯถึง
ที่นี่

ทีนี้เวลาเราวัดจากโน้นมา สวนแสงธรรมมาถึงที่นี่ ตรงแนวมาเลย มาถึงจุดนี้
แล้ว เป็นทาง ๑๑๕ กิโลเมตร ก็เรียกว่าทางโน้นยาวกว่าเพียง ๗ กิโลเมตร คือทางนี้มันตรงแนว
ทางสายกรุงเทพฯมาสระบุรีนี้สั้นกว่ากันประมาณ ๗ กิโลเมตร รถก็วิ่งชั่วโมงกว่าถึง แต่ก่อนตั้ง
๒ ชั่วโมง คือทางตรงยังไม่มีแต่ก่อน มาบางทีก็พาดมาทางรังสิต กว่าจะถึงสระบุรีนี้ ๒
ชั่วโมง แต่ก่อนนะ เราดูนาฬิกาอยู่ที่นี่ จากสวนแสงธรรมมา ส่วนมากมาทางรังสิตแล้วไป
ทางนี้ รวมเวลาแล้วถึงสระบุรี ๒ ชั่วโมง แต่เดี๋ยวนี้ไม่ถึง ชั่วโมง ๑๕ นาทีถึงแล้ว คือ
ทางมันสะดวกเข้ามาเรื่อย ตัดเข้ามาเรื่อย ๆ เป็นทางสะดวก

ถ้าหากว่าบกพร่องก็จะมีแต่ทางขึ้นกุฏิของเราจะไม่สะดวก มันไม่ได้มีทางลัด ทางตัดเหมือนทางไปที่นั่นที่นี่ ยังขาดตกบกพร่องอยู่ เพื่อให้กะทัดรัด คือเอาบันได ออกเลย พวกนี้ลงเดินตกตมตายเลย เข้าใจไหมมันเดินลัดไม่ต้องลงบันได ตมเลย นี่ ทางลัดเข้าใจหรือ ทางนี้ยังไม่ได้จัดการเพื่อความสะดวกแก่ผู้ต้องการทางลัด เวลาขึ้นไป ที่ไหนสะดวกหมด ทางลัดตัดโน้นตัดนี้

มองดูรถ ส่วนมากจะมองดูท้ายรถ เลขท้าย ไม่ทราบจังหวัดไหนต่อจังหวัดไหน มันถึงกันหมดเวลานี้ มองดูเลขท้ายของรถ โอ้ นี่จากจังหวัดนั้น ๆ คือความสะดวกมัน ไปทั่วถึงกันหมด แต่ก่อนเหมือนอยู่กันคนละทวีป ไปลำบากลำบากมากทีเดียว เหมือน อยู่คนละทวีป ๆ เดียวนี้ครูเดียวถึงแล้ว ๆ จังหวัดนั้นจังหวัดนี้ ไม่ใช่จังหวัดธรรมดา มาจากภาคต่าง ๆ เสียด้วย มาจากโน้นถึงกันหมดเลย

เทศน์ของหลวงตาม้ารู้ลึกกว่ากว้างขวางมากนะเวลานี้ ที่กว้างขวางก็ออกไปทาง อินเทอร์เน็ตนั่นแหละกว้างขวางมาก ยังจะขยายกว้างขวางไปอีก ส่วนเทศน์ธรรมดาก็ ออกแทบทุกวัน ๆ จากนั้นออกอินเทอร์เน็ต กว้างออกไปถึงเมืองนอกเมืองนา กว้าง ออกเป็นลำดับ พอดีกับกำลังของเราลดเข้ามา ๆ เวลาที่อุตสาหะพยายาม ตะเกียกตะกายนั้น เพราะเห็นแก่ทองคำน้ำหนัก ๑๐ ตัน ที่ประกาศไว้เรียบร้อยแล้ว เป็นการประกาศความจริงจริงของชาติไทยเรา รวมอยู่ในทองคำน้ำหนัก ๑๐ ตัน เราเป็นผู้พาพุงตะเกียกตะกายเวลานี้ พอทองคำถึงนั้นก็ล้มทันทีเลยนะ คือไปด้วยความ ตะเกียกตะกาย กำลังวังชาไม่อำนวยแล้วเวลานี้

เทศน์ก็หลงหน้าหลงหลังแล้วเวลานี้ เทศน์ไป ๆ ตัดปุ๊บขาดแล้ว เทศน์ใหม่ จับ เอาใหม่มันก็ไม่ติดต่อกันซี ถ้าเทศน์ธรรมดามองหน้าหลงหลังก็ต่อเนื่องกันไปเรื่อย ๆ เรื่องราวต่อกันไป ๆ มันก็ได้เรื่องได้ราว อันนี้พอพูดไปตัดปั๊บหายเงียบ อ้าว ระลึก ไม่ได้ ตั้งใหม่ขึ้นมา ก็เลยเป็นคนละวรรคละตอน ทั้ง ๆ ที่ไม่จบวรรคจบตอนมันจบเสีย ก่อนด้วยสัญญาตัดมัน เป็นอย่างนั้นเดี๋ยวนี้ นี่ละเราพยายามตะเกียกตะกายนะ

เท่าที่มีเทศน์อยู่นี้ก็คือทองคำนั้นละเป็นจุดใหญ่ แล้วการเทศน์ว่าการเพื่อเป็น สายเกี่ยวโยงกันกับทองคำ ถ้ามีแต่ทองคำน้ำหนัก ๑๐ ตัน ๆ เท่านั้น สายเกี่ยวโยงไม่มี ก็เท่ากับ ผู้นำผู้มาระบุผู้พาประกาศไม่มี มันก็ไม่มีหลักเกณฑ์ เพราะฉะนั้นการเทศน์ว่า การจึงมีอยู่บ้างเป็นบางกาลเวลา เพื่อเป็นสายเกี่ยวโยงกับความเป็นผู้นำเพื่อทองคำ น้ำหนัก ๑๐ ตัน กรุณาพี่น้องทั้งหลายทราบเอาไว้นะ เทศน์ทุกวันนี้เทศน์ด้วยความจำเป็น เฉย ๆ เพราะเหน็ดเหนื่อยมากแล้ว เรื่องธาตุขันธ์เป็นอย่างนี้ละ

คือธาตุขันธ์เป็นเครื่องมือสำหรับใช้ของใจของธรรม เวลามันอ่อนเข้าไป ๆ การ แสดงออกมันก็อ่อน คลาดเคลื่อน เช่นอย่างว่าหลงหน้าหลงหลัง นี่ก็คือเรื่องขันธ์

สัญญาชั้นจตุรจกัจฉาขันฑ์ไปทันที เรื่องราวก็ไม่สืบไม่ต่อกัน เราก็อุตสาหะพยายามเทศน์ก็ได้ระวัง ถ้าระวังแล้วมันไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยนะการเทศน์ คือการเทศน์ต้องออกเรื่อยเลย ความจดความจำมันจะเกี่ยวโยงกันไปโดยลำดับลำดับตามธาตุตามชั้นที่สมบูรณ์อยู่ มันก็ไม่มีอะไรบกพร่อง ทีนี้เมื่อธาตุชั้นไม่สมบูรณ์ เช่น สัญญาชั้นเวลานี้มันวิการแล้วคอยจะหลงจะลืม ตัดปั๊บ ๆ ขาดไปเรื่อย ๆ สุ่มเสียงก็ออกมาจากร่างกายจากลำคอจะว่าไง ก่อนที่จะเทศน์ โอ๊ย ขากเสลดเสียงลั่นไปหมด นั่นเห็นไหมล่ะ นี่มันเทศน์ลำบาก เสมหะมันติดคอ นี่ก็เป็นโรคอันหนึ่ง เป็นมาตุจะประมาณพอสมควร นี่ก็ฉันทาหมอเขาอยู่ที่พอบรรเทาบ้าง

นี่เราพูดถึงเรื่องธาตุเรื่องชั้นที่มันชำรุด ธาตุชั้นนี้เป็นเครื่องมือของธรรมออกได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยก็คือธาตุชั้นดี หลักใหญ่ก็คือหลักใจหลักธรรมเป็นพื้นฐาน ถ้าหลักใจหลักธรรมเป็นพื้นฐานแน่นหนามันคงอยู่แล้ว การเทศน์ว่าการเกี่ยวกับเรื่องธาตุชั้นนี้ก็อยู่ด้วยกันแล้วไปได้สะดวก ๆ นี่เราพูดถึงเรื่องภาคปฏิบัติโดยเฉพาะ ส่วนภาคปริยัติเราไม่เอามาพูดแหละ เพราะใคร ๆ ก็เคยทราบด้วยกัน แต่ภาคปฏิบัตินี้ถ้าผู้ไม่เคยปฏิบัติแล้วจะงงกันมากนะ เพราะเทศน์ปริยัตินี้เราเทศน์ว่าการ เหมือนหนึ่งว่าปริยัตินี้เป็นทางเดินของการพูดการจาเทศน์ว่าการต่าง ๆ จะไต่เต้าไปตามนั้นเรื่อย ๆ ทางนั้นว่ายังไงก็ว่าอย่างนั้นเรื่อย ๆ ไป นี่ภาษาของปริยัติ

คือการถอดออกมาปริยัติมันก็ย้อนไปถึงผู้ถอดผู้จดจารึกมาอีกเหมือนกัน ผู้จดจารึกเป็นคน ๒ ประเภท ประเภทที่เป็นพระอรหันต์จดจารึกออกมาเรียบร้อยเช่นต์เต็มเหนียว ๆ ควรหนัก ๆ ควรเบา ๆ นั่นเรียกว่าความจริง ท่านเรียกว่าธรรม คือธรรมจะไปตรงแนวเลย สูงต่ำนี้จะไปตามนั้นเลย ไม่อ้อมไม่เดินลัดเลาะไปไหน ส่วนปริยัตินั้นพูดให้ตรงศัพท์ก็ติดเขาติดเรา ติดเราติดเขาแล้วมันก็ไม่รอด เกรงใจเขาเกรงใจเรามองดูเขาสูงเราต่ำ มองดูเราต่ำเขาสูง แล้วสุดท้ายก็ไม่พ้นโมกโชโลกนะ นี่คือธรรมที่ออกมาจากหัวใจที่เกรงเราเกรงเขา หัวใจที่มีกิเลส ว่าอย่างนั้นเลยนะ ท่านทั้งหลายฟังให้ดี

ถ้าเป็นพระอรหันต์จดจารึกมานี้ จะได้เนื้อธรรมเนื้อธรรมเต็มเม็ดเต็มหน่วย เพราะอันนี้เป็นเครื่องรับกันกับจดจารึกออกมา หัวใจของท่านเป็นหัวใจที่บริสุทธิ์ ธรรมของพระพุทธเจ้าที่ไปจดจารึกมานั้นก็บริสุทธิ์ บริสุทธิ์ต่อบริสุทธิ์ด้วยกันก็พุ่งเลย ถูกต้องแม่นยำ ตรงแนว ธรรมของพระพุทธเจ้าบริสุทธิ์แต่หัวใจไม่บริสุทธิ์ ไปจดจารึกออกมาจากหัวใจที่มีหมองอย่างนี้ มันก็เป็นไปตามนั้นแหละ สูง ๆ ต่ำ ๆ ลุ่ม ๆ ดอน ๆ ไปอย่างนั้น ถ้าเป็นอย่างหลวงตาบัวนี้ไปที่ไหนก็จะเจริญพรไปเรื่อย เจริญพรเรื่อย เหมโยมเอากล้วยหอมมาให้เธอ นี่อาตมากำลังจดจารึกอยู่พอดี วันนี้หิวโหยมาก ได้กล้วย

หอมมาแล้ว อวดมาคิดถึงมันมานานแล้วกลัวหอม เอามาจากไหนนี่ จังหวัดไหน ดินะ เจริญพรไปเรื่อย ๆ แล้วจดจารึกไปเรื่อยเจริญพรไปเรื่อย เข้าใจหรือ มันหากเป็นอย่าง นั้นเองเราจะตำหนิใครไม่ได้นะ หัวใจกับกิเลสถ้าเป็นแล้วต้องมีสูงมีต่ำตลอดไปเลย ติด เขาติดเรา ติดสูงติดต่ำ ติดไปเรื่อย ๆ ก็คือติดกิเลสนั้นแหละจะไปไหน

ถ้าจิตใจไม่ได้มีอะไร สิ่งเหล่านี้พุ่งเลย ๆ เป็นอย่างนั้นนะ คือท่านเอาความจริง ไม่พูดอย่างนี้ไม่เป็นธรรม นั้น มันไม่สนิทในหัวใจของท่านที่รู้ที่เห็นที่เป็นมา เวลาถอด ออกมานี้จะถอดออกไปอย่างหนึ่ง เป็นไปอย่างหนึ่ง อย่างนั้นไม่ได้ขัดกัน จึงว่าผู้ที่จด จารึกเป็นพระอรหันต์นี้พุ่งเลย ผู้ที่มีกิเลสตัดหาจดจารึกไปเรื่อยเจริญพรไปเรื่อย กิเลส นั้นละพาให้เจริญพร เกรงใจเขาเกรงใจเรา ก็คือเกรงกิเลสนั้นแหละ ถ้าเป็นเรื่องของ ธรรมไม่มีคำว่ากลัวว่าเกรงอะไรนะ ธรรมล้วน ๆ เป็นแก่นไปเลย เป็นทางเดินโล่งไป เลย ถ้าออกจากนี้ปั๊บไม่ใช่ธรรม แล้วใครเดินทางเพื่อถึงจุดหมายปลายทางไม่เดินทาง ถูกต้องจะเดินไปไหน นี่ทางถูกต้องไปตรงนี้ ธรรมไปตรงนี้คือความถูกต้อง ท่านก็ต้อง ก้าวเดินไปตามธรรม นั้นละที่ต่างกันต่างตรงนี้นะ

คือภาคจดจำกับภาคความจริงที่เกิดขึ้นจากใจ ดังพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ท่าน นั้นเป็นภาคความจริงล้วน ๆ ความจริงที่ท่านรู้ท่านเห็นเป็นฝ่ายละกิเลสก็ละไปได้ด้วย ๆ ฝ่ายบำเพ็ญก็หนุนขึ้นจนกระทั่งถึงที่สุดจุดหมายปลายทาง ที่นี้เวลาเทศนาว่าการทำน ก็พุ่งตามนั้นเลย ไม่ขัดไม่ข้อง ไม่ติดใคร ติดเขาติดเราก็คือติดโลกสมมุติ ก้าวไม่ออก เมื่อธรรมล้วน ๆ เหนือทุกอย่างแล้วพุ่งไปเลย นั้นธรรมของท่านผู้บริสุทธิ์กับผู้มีกิเลส ต่างกันอย่างนี้ ใครจะว่าหลวงตาบัวอุตริก็ให้ว่าไป ท่านทั้งหลายฟังให้ตีคำพูดนี้ หลวง ตามาตั้งหน้าอุตริกับท่านทั้งหลายหรือ เอาความจริงมาเทศน์ล้วน ๆ นี้นะ

เราพูดถึงเรื่องการเทศนาว่าการ ถ้าจิตดีธาตุชั้นดี พุ่งเลยในภาคปฏิบัติ ถ้าจิตดี ธาตุชั้นดีไม่ตีก็ล้มเหลวไปอย่างว่าละนะ เพราะธาตุชั้นดีเป็นเครื่องมือใช้ หากว่าตีด้วย กันทั้งสองแล้วพุ่ง ๆ ๆ เลย การเทศนาว่าการของจิตใจที่บริสุทธิ์นี้จะไม่คำนึงคำนวณ ถึงความตีบตันอันตู่ ว่ากว้างว่าแคบ ว่าลึกว่าตื้นแคไหน จะเทศน์ไปยังไง นักเบาแค ไหนท่านจะไม่คำนึง ท่านจะเอาความบริสุทธิ์นี้เปิดปากออกจากความบริสุทธิ์นี้เป็น ธรรมล้วน ๆ เหมือนน้ำออกจากถังแล้วก็พุ่ง ๆ เลย ให้พากันจำเอานะ

แล้วแต่จะออกหนักเบาเท่านั้น น้ำนี้เต็มถังแล้ว เราไขก๊อกเราจะมีก๊อกก็ก๊อก ก๊อกรอบถึงเปิดได้รอบตัว น้ำออกได้รอบตัว ธรรมอยู่ในหัวใจเปิดออกช่องไหนธรรมะ ชั้นใดมุมใด เหมือนกับวารอบตัว แล้วออกได้หมด ถ้าไม่สมควรจะออกไม่ออก เพราะ ธรรมนี้มีประมาณคือความถูกต้องถึงยามตลอดเวลา สมควรที่จะออกหนักเบาเท่านั้น จะออกเอง ๆ เมื่อสิ่งที่มาสัมผัสสมดุลงันพอดีแล้ว เอาละ ออก ๆ ถ้าควรหนัก ๆ ควร

เขา ๆ แล้วท่านไม่ได้คำนึงคำนวณถึงว่า เทศน์หนักไปเขาไป เช่นอย่างการเทศนาว่า การผ่านไปแล้ว ท่านจะมาทบทวนว่าวันนี้ได้เทศน์เขาไปหรือหนักไปนะ หรือได้เทศน์ดู ต่ำว่ากล่าวอะไร เขาจะเสียใจหรือเราจะเสียใจอะไร จะเอามาใคร่ครวญ มาทบทวน ไม่มี ออกพร้อมแล้ว ๆ ด้วยความเต็มเม็ดเต็มหน่วย ๆ พอเทศน์จบลงแล้วพร้อมไป เลยหายเจียบ ๆ นั้นละธรรมแท้เป็นอย่างนั้น

ธรรมกิเลส ธรรมเป็นสัญญาอารมณ์ จึงเรียกว่าธรรมติดเขาติดเรา ผิดกันนะ ถ้าธรรมแล้วไม่มีติดอะไรเลย ที่นี้ก็ออกเต็มเหนี่ยวของธรรมนั้นละ ธรรมมี ๒ ประเภท ธรรมความจำหนึ่ง ที่ออกมาจากปริยัติการศึกษาเล่าเรียนเพื่อเป็นพื้นฐานแห่ง การปฏิบัติ

ธรรมภาคความจริงหนึ่ง ความจริงออกมาจากภาคปฏิบัติ ธรรมความจำนั้นก็ ได้เป็นความจำ จะว่าเป็นสมบัติของตนอะไร มันก็ไม่ได้แน่ เพราะกิเลสเราจดจำมาได้ มากน้อยเพียงไร กิเลสไม่ได้ถลอกปอกเปิกนะ การเรียนจดจำเอาชื่อของกิเลส ยังไม่ได้ ถึงตัวกิเลส กิเลสจะไม่ถลอกปอกเปิก เรียนเฉย ๆ จำชื่อของกิเลส แล้วช่องทางของ กิเลสเดินทางไหน จำชื่อ จำช่องจำทาง แต่ไม่ได้ติดตามมันไป จำได้แต่ช่องแต่ทาง จำ ได้แต่ชื่อของกิเลส กิเลสก็ไม่ถลอกปอกเปิก กิเลสนอนสบายเลย เราผู้เรียนมาได้มาก น้อยก็มาโอ้ เจ้าของละซี เอากิเลสมาครอบหัวเข้าอีก ข้าเรียนได้มากน้อย ชั้นนั้นชั้นนี้ มาโอ้อ่าพุ่ฟ่า เอากิเลสมาครอบตัวเองซึ่งเป็นดินเหนียว มันไม่ใช่เนื้อแท้ มันเป็นดิน เหนียวมันก็แค่นั้น นี่ภาคปริยัติถ้าไม่มีภาคปฏิบัติแฝง

ภาคปริยัติเมื่อมีภาคปฏิบัติแฝงแล้วเรียนไปด้วย สังเกตไปด้วยพิจารณาไป ด้วย ก็เป็นภาคปฏิบัติแฝงไปด้วย และยังออกจากการศึกษาเล่าเรียนตั้งหน้าปฏิบัติทำ ศิล สมาธิ ปัญญา เต็มเม็ดเต็มหน่วยของตัวเอง นี่เป็นภาคปฏิบัติล้วน ๆ นั้น เป็น ๒ ชั้น ๓ ชั้น ชั้นภาคปฏิบัติเรียนไปด้วย สังเกตไปด้วย พิจารณาไปด้วย ควรละอะไรตั้ง หน้าตั้งตาละ ควรจะบำเพ็ญอะไรมีความสนใจจะบำเพ็ญไปในตัว ขณะที่ศึกษาเล่าเรียน มานั้น เรียกว่าภาคปริยัติกับปฏิบัติเจือปนกันไป ที่นี้เวลาหยุดจากภาคปริยัติคือการ ศึกษาเล่าเรียน ออกปฏิบัติหน้าที่ เช่น อย่างท่านทำความพากเพียรด้วยจิตตภาวนา นี้ เรียกว่าภาคปฏิบัติล้วน ๆ

ออกเลยที่นี้ ตามร่องรอยมันเลย เดินตาม มันไปยังไง ๆ ติดตามมัน แล้วก็เจอ ตัว ๆ เจอตัวก็พึดกัน ๆ เมื่อเป็นอย่างนั้นกิเลสมันก็มีหงาย ๆ มีตายไปเรื่อย ๆ นี่ภาค ปฏิบัติ เมื่อกิเลสตายไปแล้วผลแห่งชัยชนะก็เป็นความสุขความสงบเย็นใจขึ้นในใจของ เรา จนกระทั่งเป็นบรมสุข นี่คือผลแห่งชัยชนะจากภาคปฏิบัติ แล้วธรรมเหล่านี้เป็น ของตัวมาตลอด ละกิเลสได้ตัวใดเป็นสมบัติของตัว ๆ ไปเรื่อย ๆ ภาคปฏิบัติรู้เห็นสิ่ง

ใด ๆ เป็นของตัว เป็นสมบัติของตัว ไม่ได้เหมือนภาคความจำ ความจำจำได้แต่ชื่อแต่นาม แต่ความจริงนี้เห็นทั้งตัวมาทั้งตัวมันเป็นพิชด้วย เป็นผลประโยชน์ไปในขณะที่ปฏิบัติ ๆ เพราะฉะนั้นท่านปฏิบัติที่รู้แจ้งเห็นจริงแล้ว มรรคผลนิพพานเต็มหัวใจพุ่งเลย นี่ละภาคปฏิบัติให้พากันเข้าใจเอาไว้ แล้วที่นี้เวลาธรรมเต็มหัวใจแล้ว ไปไหนไม่มีอึดมีอั้น หัวใจดวงนี้โล่งไปหมดเลย โลกธาตุนี้เรียกว่าไม่มีก็ไม่ผิด ในหัวใจดวงที่ว่างเปล่าแล้ว ไม่มีสมมุติใดเข้าไปแฝงแม่เม็ดหินเม็ดทรายเลย

ส่วนที่อยู่ในสมมุติ ธาตุชั้นธัญอยู่ในสมมุติ ตา หู จมูก ลิ้น กาย เราอยู่ในสมมุติ รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส ซึ่งเป็นสมมุติเหมือนกัน มันก็สัมผัสสัมพันธ์กันใต้ธรรมดา แต่เพียงผิวเผิน ๆ ไปตามธาตุชั้นธัญนั้น ส่วนหลักธรรมชาติของจิตใจที่บริสุทธิ์ที่ว่างเปล่าหมดแล้วนั้น จะไม่มีสิ่งนี้เข้าไปเจือปนเลย ยิ่งท่านพิจารณาตั้งแต่จิตล้วน ๆ แล้วว่างไปหมดเลย เวลาไปเกี่ยวข้องกับสิ่งสมมุติทั้งหลาย มีตา หู จมูก เป็นเครื่องรับกันกับ รูป เสียง กลิ่น รส ก็สัมผัสสัมพันธ์กันไปอย่างนั้นแหละ เหมือนว่าเป็นเงา ๆ แต่หลักใหญ่คือจิตของท่านที่บริสุทธิ์นี้ ว่างไปหมดแล้ว นี่เป็นพื้นฐานตลอดอนันตกาล นี่ท่านว่าจิตว่าง

ท่านไม่ได้มาลบล้างสิ่งนี้ว่าให้ว่างไปหมด อันนี้เป็นอันนี้ แต่จิตที่ว่างจากสิ่งนี้ อันนี้จะเข้าไปยุ่งไม่ได้ อย่างนั้นต่างหากนะ ท่านว่า สุญญโต โลก อเวกขสุ ดูก่อนโมฆราช เธอจงเป็นผู้มีสติทุกเมื่อ ฟังซิคำว่าสติทุกเมื่อนั้นนะ ปล่อยเมื่อไร พิจารณาโลกให้เป็นของว่างเปล่า สุญญเปล่า ถอนอึดตานุกฎฐิ ที่เห็นว่าเป็นเราเป็นของเราเสียได้ จะข้ามพญามัจจุราชเสียได้ พญามัจจุราชจะมองไม่เห็นผู้พิจารณาโลกเป็นของสุญญเปล่า อยู่อย่างนี้ พระพุทธเจ้าทรงเป็นแล้วจึงเอามาสอนพระโมฆราชจะว่ายังไง แล้วธรรมอันเดียวกันจิตอันเดียวกัน ที่จะรู้จะเห็นอย่างเดียวกันมีอยู่ ขอให้ปฏิบัติ เมื่อปฏิบัติก็เจออย่างนั้น แล้วจะไปทูลถามพระพุทธเจ้าหาอะไร ของอันเดียวกัน สิ่งเดียวกัน

นี่ละธรรมพระพุทธเจ้าสด ๆ ร้อน ๆ อยู่อย่างนี้ ถ้ามีภาคปฏิบัตินะ ถ้าไม่มีภาคปฏิบัติไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย จะเรียนมามากมาน้อยไม่เกิดประโยชน์ ดีไม่ดีเป็นภัยกับตัวเองด้วยความสำคัญมั่นหมาย แล้วก็เอาความรู้ี้ไปทำความผิดด้วย เพราะธรรมก็เป็นกลาง ๆ เหมือนกัน ธรรมความจำเป็นกลาง ๆ แยกไปทางไหนได้ ธรรมความจำ ธรรมความจริงไม่เป็น อะไรที่ขัดต่อธรรมแล้วปิดปั๊บ ๆ เลย ธรรมความจริง นี่เป็นอย่างนั้น มันต่างกันนะ

ศาสนาของเรา พุทธศาสนาเต็มบ้านเต็มเมือง มีตั้งแต่ความจำทั้งนั้น ไม่ว่าฆราวาส ไม่ว่าพระ ไม่ว่าท่านว่าเรา เรียนได้ความจำแล้วก็มาเป็นมรรคเป็นผล เยอหยิ่งจองทองขึ้นมาด้วยการแบกคัมภีร์หลังโก่งนั้นแหละ แต่อรรถธรรมไม่เคยมีในใจ ละ

กิเลสตัวเดียวก็ไม่ได้ แต่โอ้อ่า ก็เพราะกิเลสมันชอบโอ้อ่า กิเลสมันชอบยกยอ มันมีแต่อย่างนั้นนะเวลานี้ โลกถึงได้ร้อน ถ้าโลกมีธรรม ปฏิบัติตามธรรม แล้วไม่มีอะไรจะรุ่มเย็นยิ่งกว่าโลกชาวพุทธผู้ปฏิบัติต่ออรรถต่อธรรมของพระพุทธเจ้า ไม่ว่าจะชาวสาวิตรีประชาชน ปฏิบัติตามขั้นตามภูมิของตน เป็นชาวบ้านเมืองก็ปฏิบัติตามหน้าที่ของชาวสาวิตรีที่มีศีลมีธรรม ผู้เข้ามาดำเนินในทางพุทธศาสนาเป็นพระเป็นนักรบวช ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติต่อความเป็นนักรบวชของตน ศีลบริสุทธิ นี้เรียกว่าขั้นต้น

ศีลเป็นพื้นฐานของพระ เป็นชีวิตของพระ กิริยาท่าทางที่แสดงออกให้โลกได้เห็นมาจากศีลของพระที่บริสุทธิ สงบสงัดงามตา ๆ พุดออกมาเป็นอรรถเป็นธรรมไพเราะเพราะพริ้ง ฟังแล้วยึดเป็นคติตัวอย่างได้ไม่มีวันลืม นี้ธรรมเป็นอย่างนั้นนะ ศีลเป็นพื้นฐาน สมาธิ ปัญญาพิจารณา จิตตภาวนาเบิกกว้างออก ๆ บรรดาที่มันเป็นกิเลสตัณหาซึ่งเป็นเหมือนกับขวากกับหนามนี้เบิกออก ๆ แล้วจิตใจสว่างจ้าขึ้นไป ๆ มีตั้งแต่ความสุขภายในจิตใจ นี้ผู้ตั้งใจปฏิบัติตามพุทธศาสนา พุทธศาสนาท่านไม่สอนให้เป็นพินเป็นไฟเผาโลกนะ ท่านสอนให้มีความสงบรุ่มเย็น กำจัดไฟไฟที่อยู่ในหัวใจของเราออก ตลอดกิริยาอาการที่แสดงกระทบกระเทือนซึ่งกันและกันเป็นพินเป็นไฟทั้งนั้น ให้กำจัดออก ธรรมท่านสอนไว้อย่างนั้น

แล้วให้บำเพ็ญตั้งแต่ความดี ๆ จะไม่มีเมืองไหนเป็นเมืองสงบยิ่งกว่าเมืองชาวพุทธ ชาวพุทธจะอยู่ในสถานที่ใด บุคคลผู้ใดก็ตาม จะรุ่มเย็นเป็นสุขตามสถานที่และบุคคลนั้น ๆ ไม่เลือกหน้า แต่ถ้าไม่มีภาคปฏิบัติเลยแบกคัมภีร์ไปก็หลังหักเปล่า ๆ ไม่เกิดประโยชน์อะไร เวลานี้ชาวพุทธในเมืองไทยเรา รวมหมดทุกคนไม่ว่าแต่ละคนเลยมีตั้งแต่ความจดความจำ ได้แต่เรียน ปฏิบัติศาสนาเพียงเป็นพิธี ๆ พิธีของกิเลสไปเสีย ไม่ใช่พิธีของธรรม มันจึงไม่ได้ความสุขความเจริญ ผลเป็นที่พอใจมาครองหัวใจและบ้านเมืองของเรานะเวลานี้ มันมีแต่ชื่อของศาสนา นี้ที่สลดสังเวชมากนะ พระพุทธเจ้าตะเกียกตะกายกว่าจะได้เป็นพระพุทธเจ้านั้นขนาดไหน นี่คือภาคปฏิบัติถึงขั้นสลับสไลแล้วเวลาสอนโลกก็สอนอย่างเอาจริงเอาจัง ในพุทธกิจ ๕ ท่านก็แสดงไว้ว่างเมื่อไร เอ้า ถ้าจะพูดตามพุทธกิจ ๕ ของพระพุทธเจ้า ศาสดาจะไม่มีเวลาว่างเลย ที่จะเป็นของตัวนะ

พอบาย ๓ โมง สายเฉนุท ธมฺมเทศน์ บ่าย ๓ โมง ประทานโอวาทแก่บรรดาประชาชน นับแต่พระมหากษัตริย์ลงมา

ปโทเส ภิกขุโอวาท พอมืดเข้าไปประมาณ ๒ ทุ่ม ๓ ทุ่ม แสดงธรรมแก่พระสงฆ์

ออกจากรันขึ้นที่ ๓ อหุตรเต เทวปัญหาก ตั้งแต่เที่ยงคืนไปประทานพระโอวาท และแก้ปัญหาของพวกทวยเทพทั้งหลายตั้งแต่ทำมหาพรหมลงมา เรียกว่าเทศน์ด้วยกัน นี้เรียกว่าเป็น ๓ จังหวะแล้วใช้ไหม ๓ วาระแล้ว

ภพพาภพเพ วิโลกานํ พอปัจฉิมยามลงไปแล้ว พิจารณาเล็งญาณดูสัตว์โลก ท่านจะเล็งดูหัวใจนะ ท่านไม่ได้เล็งดูสมบัติเงินทองข้าวของ ความลุ่มจมของใครในด้านวัตถุ ท่านจะดูที่หัวใจของสัตว์โลก เพราะตัวนี้เป็นตัวสมบุกสมบันที่จะต้องเกิดแก่เจ็บตาย ฝ่าฟันกับความทุกข์ไปตลอด ดุจติวิญญาณดวงนี้ เป็นยังงมีอุปนิสัยพอที่จะรู้จะถอนจะลากขึ้นได้บ้างไหม นี่พิจารณาเล็งญาณดูสัตว์โลก ผู้ใดมีอุปนิสัยปัจจัยที่ควรจะได้บรรลุธรรมในเวลารวดเร็ว แต่จะถึงชีวิตคือจะตายไปเสียก่อน เสด็จไปโปรดนั้นก่อน หลังจากนั้นแล้ว จากนั้นก็เสด็จไปโปรดตามลำดับลำดับ นี่เป็นข้อที่ ๔

จากนั้นก็ ปุพฺพญฺเห ปิณฺฑปาทญฺจ ตอนเช้าเสด็จออกบิณฑบาต ออกบิณฑบาตไปโปรดสัตว์จริง ๆ ไม่เหมือนทุกวันนี้มีแต่สัตว์โปรดพระนะ ไปที่ไหนยุ่งกันไปหมด บิณฑบาตหากิน เลยกลายเป็นหมาแย่งกัน เห็นอยู่ด้วยหูด้วยตา มันเป็นอย่างนั้นพูดไม่ได้หรอก มันเป็นอย่างนี้ ความมันเป็นมันยังหน้าด้านเป็นได้นี่นะ บิณฑบาตแย่งกันเหมือนหมูเหมือนหมา พูดอย่างนี้ว่าอย่าแย่งกัน หรือพูดว่าบิณฑบาตแย่งเหมือนหมูเหมือนหมา ไม่ควรจะไปทำอย่างนั้น มันผิดแล้วหรือ พิจารณาซิ ผู้เป็นมันผิดมาแล้วนั้น การสอนให้รู้จักโทษจักคุณทำไมจะผิดไป ถ้าอย่างนั้นศาสนาของพระพุทธเจ้าออกไม่ได้ จะมีแต่ความผิดความพลาดเต็มโลกเต็มสงสาร มีแต่สัวแต่ถ่านเต็มโลกเต็มสงสารละซิ นั้น ธรรมะท่านพูดตามหลักความจริง

พระพุทธเจ้าเสด็จไปที่ไหน เขามองเห็นเท่านั้นเป็นมхамงคลแก่เขาแล้ว ท่านรับสั่งออกคำใด ๆ นี่เป็นมхамงคล ๆ นั้นละที่ตอนเช้าบิณฑบาตก็โปรดสัตว์จริง ๆ ไปที่ไหนสัตว์ได้เห็นได้ยินได้ฟังพระโอวาทคำสอน แม้แต่ใส่บาตรนี้เป็นคุณค่าอันสูงส่งมากมายขนาดไหน ต่างกันอย่างนี้ละ กับที่พวกเราแย่งกันกินเหมือนหมานี้ เข้าใจหรือ

พวกเราพวกพระหัวโล้น ๆ อย่างหลงตาบวนี้เป็นต้นนั้นแหละ จะเป็นพวกใดไป เวลานี้มันเป็นสมัยนี้แล้วนะ มันไม่มียางอาย บิณฑบาตหาขอทานหากินก็ไม่มียางอาย กัดกันเหมือนหมา มันเลวที่สุดแล้วนะพระทุกวันนี้ เลวขนาดไหนดูเอา หูมีตามีดูมาทุกแห่งทุกหน ไม่ให้เว้น องค์ไหนก็ตามให้ดูไปหมด เราเปิดโลกให้ดู เป็นความจริงไหมที่พูดเวลานี้ หรือหาเรื่องมาอุตรีหรือ นี่เลวขนาดไหนจิตใจของพระเรา เห็นแก่ปากแก่ท้อง เห็นความโลภโลเล ก็เลสตัณหาออกหน้าออกตา แห่ล้อมหน้าล้อมหลัง ดูแล้วเหมือนหมากัดกัน นี่ก็เลสออกล้อมหน้าล้อมหลัง ถ้าผู้ตั้งใจไปบิณฑบาตด้วยกิจ

วัตรข้อปฏิบัติจริง ๆ ท่านจะไม่ทำอย่างนั้น ไปด้วยความสงบงามตา พิจารณาทางด้าน
อรรถด้านธรรมไปเรื่อย ๆ อันไหนควรก็เอา อันไหนไม่ควรท่านไม่เอา ๆ

แม้ที่สุดอย่างที่เราท่านในครั้งพุทธกาล ท่านครองผ้าท่านกำลังจะไปบิณฑบาต
นั้นละฟังซิเนะ พอกำลังครองผ้าไปบิณฑบาตจิตมันแย้บออกไปก่อนแล้ว วันนี้ประชาชน
เขาจะได้อาหารประณีตบรรจงอะไรใส่บาตรเราเนะ จิตมันออกไปหากินก่อนแล้ว เจ้า
ของยังครองผ้าอยู่ยังไม่ได้ ออก จิตมันออกไปหากินแล้ว ทางนี้ก็กระตุกกันเลย เหนอ นี่
เจ้าของยังไม่ได้ไปเลย กำลังครองผ้าเนะ แล้วมันเก่งกว่าครูเก่งกว่าเจ้าของ ไปหากิน
ก่อนเหอ ถ้าเก่งจริง ๆ เอ้า ไป เราไม่ไปวันนี้ ท่านหยุดเลย เปลื้องผ้าไม่ไปบิณฑบาต
เอ้า มันเก่งให้มันไปหากินเอง นี้ละกิเลสตัวมันเก่งมันออกไปก่อนอย่างนั้น แล้วท่านไม่
ไปด้วย นั่นท่านเป็นธรรม แล้ววันหลังจ้อกันอีก เอ้า วันนี้ถ้ากิเลสมันเก่งก็ให้มันไปอีก
เราจะไม่กินอีก ให้มันเก่งตลอดตาย เราจะฟาดกันตลอดตาย เห็นไหมละ ท่านเอาหนัก
ขนาดนั้น

พอวันหลังเตรียมพร้อมบิณฑบาต ก็คอยสังเกตดูมหาโจรอยู่ภายในใจจะไป
ขโมยเอาข้าวในบ้านในเรือนเขา ประณีตบรรจงที่ไหนมันจะไปเอามาหมดนะกิเลส เจ้า
ของก็ดูอยู่ มันไม่ออก ท่านก็พาไปบิณฑบาตมาจัน นี้ตัวอย่างมีในตำราเป็นอย่างนั้น
นั่นละท่านบิณฑบาต ท่านมีข้อวัตรปฏิบัติประจำองค์ของพระ ๆ ท่านไม่ได้ไปโลเลโลก
เลก เหมือนเปรตเหมือนผีอยู่ในประเทศไทยเราเวลานี้เนะ ดูให้ทั่วถึงกันซิ มันน่าทุเรศ
ขนาดไหนเวลานี้ศาสนา พระเหลืองอร่าม เณรเหลืองอร่ามเต็มบ้านเต็มเมืองเต็มวัด
เต็มวา กลายเป็นส้วมเป็นถ่านไปเสียหมดด้วยกัน น่าดูที่ตรงไหน แล้วประชาชนก็เลอะ
ไปอีกแบบหนึ่ง พระก็เลอะไปอีกแบบหนึ่ง เมืองไทยของเราเนะมันก็เมืองส้วมเมืองถ่าน
เมืองฟืนเมืองไฟเผากันนั่นแหละ ไม่เห็นมีประโยชน์อะไร

เพราะฉะนั้นจึงให้ตั้งใจปฏิบัติอรรถธรรมเนะ เอาเป็นน้ำดับไฟ ส้วมถ่านน้ำชะ
ล้างลงไปมันสะอาดได้ ของสกปรกสะอาดได้ด้วยน้ำที่สะอาดด้วยอรรถด้วยธรรม ความ
สกปรกกาย วาจา ใจ ของเราคือกิเลส มันจะชะล้างกันได้ด้วยอรรถด้วยธรรม นี่แหละ
เป็นสิ่งที่แก้กันได้ ขอให้นำไปแก้ตัวเอง มันสกปรกตรงไหนตำหนิติเตียนตนได้ตรง
ไหน แก้ตรงนั้นลงไปมันก็สะอาดขึ้นมา ๆ นี่สมว่าเราเป็นลูกชาวพุทธมีศาสนาประจำ
ตัว เอาศาสนามาปกครองตัวเอง อะไรไม่ดีเอาศาสนาตี ปิดออก ๆ มันก็ถูกต้องนะ ให้
พากันจำเอานะบรรดาลูกหลานทั้งหลาย เอาละวันนี้เทศน์เพียงเท่านี้ละ พอ